

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

*Hotărâre tradusă și redactată de către Direcția agent guvernamental.
Ea poate suferi modificări de formă.*

SECȚIA A DOUA

CAUZA TOMAC v. REPUBLICA MOLDOVA

(Cererea nr. 4936/12)

HOTĂRÂRE

Art. 2 (procedural) • Lipsa unei investigații minuțioase și accesibile părinților studentului găsit strangulat pe teritoriul Academiei de Poliție • Privilegierea imediată a pistei sinuciderii • Deces suspect până în prezent

STRASBOURG

16 martie 2021

DEFINITIVĂ
16 iunie 2021

*Hotărârea a devenit definitivă în conformitate cu Articolul 44 § 2 din Convenție.
Ea poate suferi modificări de formă.*

© Această traducere îi aparține Direcției agent guvernamental din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova. Originalul se găsește în baza de date HUDOC. Orice preluare a textului se va face cu următoarea mențiune: „Traducerea acestei hotărâri a fost efectuată de către Direcția agent guvernamental din cadrul Ministerului Justiției al Republicii Moldova”.

În cauza Tomac v. Republica Moldova,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (Secția a doua), întrunită într-o Cameră compusă din:

Jon Fridrik Kjølbros, *Președinte*,

Marko Bošnjak,

Aleš Pejchal,

Valeriu Grițco,

Egidijus Kūris,

Carlo Ranzoni,

Saadet Yüksel, *judcători*,

și Hasan Bakırcı, *Grefier adjunct al Secției*,

Având în vedere:

cererea (nr. 4936/12) *versus* Republica Moldova, depusă la Curte de către doi cetățeni moldoveni, dl Oleg Tomac și dna Rodica Tomac („reclamanții”), în conformitate cu Articolul 34 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale („Convenția”) la 5 ianuarie 2012,

decizia de a comunica Guvernului Republicii Moldova („Guvernul”) plângerea cu privire la aspectul procedural al Articolului 2 din Convenție și de a declara restul cererii inadmisibil,

observațiile părților,

Deliberând în camera de consiliu la 9 februarie 2021,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la aceeași dată:

INTRODUCERE

1. Prezenta cauză se referă la decesul fiului reclamanților pe teritoriul Academiei de Poliție din Chișinău. Ea ridică întrebări cu privire la respectarea de către Statul reclamat a obligațiilor procedurale prevăzute la Articolul 2 din Convenție.

ÎN FAPT

2. Reclamanții s-au născut în anii 1966 și, respectiv, în 1971, și locuiesc în Drochia. Ei au fost reprezentați de către dl V. Pleșca, avocat.

3. Guvernul a fost reprezentat de către Agentul său, dl L. Apostol.

A. Circumstanțele cauzei

4. În timpul anului de învățământ 2009-2010, fiul reclamanților (Igor Tomac), născut în anul 1991, era înscris în anul I la Academia de Poliție din Chișinău („Academia”), o instituție subordonată Ministerului Afacerilor Interne, în cadrul căreia studenții locuiau în cazarmă.

5. La 24 februarie 2010, în jurul orei 13.00, el a avut un conflict cu M., un alt student al aceleiași instituții.

6. În raportul său din 25 februarie 2010 adresat rectorului Academiei, ofițerul S., responsabil de studenții anului I de studii, a menționat că Igor Tomac îl insultase pe M. în cantina instituției și că ultimul îi aplicase mai multe lovituri.

7. În conformitate cu un raport medico-legal din 25 februarie 2010, întocmit la cererea lui Igor Tomac, el avea următoarele leziuni: un edem al țesuturilor moi la nivelul obrazului stâng și până la colțul gurii, cu o dimensiune de 5 cm pe 4,5 cm; o excoriație pe mucoasa obrazului stâng; un edem la nivelul pliului nazolabial drept, cu extensii pe nara dreaptă și pe partea dreaptă a buzei superioare, măsurând 7,5 cm pe 3 cm, precum și un edem pe partea stângă a toracelui. Leziunile respective au fost calificate ca fiind inofensive pentru sănătate.

8. La 26 februarie 2010 Igor Tomac și M. au dat mâna în fața celorlalți studenți, în semn de reconciliere.

9. La 28 februarie 2010 primul reclamant (tatăl vitreg al lui Igor Tomac) a mers la Academie. Potrivit lui, fiul său vitreg nu mai avea la acel moment vreo leziune vizibilă pe față.

10. La 2 martie 2010, după ce purtase discuții individuale cu Igor Tomac și M., psihologul principal al Academiei a întocmit un raport cu privire la evenimentele din 24 februarie 2010. Ea a descris fiul reclamantilor ca fiind, *inter alia*, calm, sincer, melancolic, modest și lipsit de încredere în sine. Ea a mai menționat că Igor Tomac și M. își conștientizaseră greșelile lor, comunicând în urma incidentului și temperând relațiile dintre ei.

11. În noaptea dintre 2 și 3 martie 2010 reclamantii au fost telefonați și informați despre faptul că fiul lor se sinucise.

12. La 3 martie 2010 primul reclamant a văzut cadavrul fiului său vitreg. Potrivit acestuia, pe față și pe capul ultimului erau prezente echimoze și excoriații, iar pe toate membrele sale erau prezente tăieturi.

13. În timpul ceremoniei religioase de înmormântare, care a avut loc la 5 martie 2010, reclamantii ar fi observat că unul dintre dinții incisivi ai fiului lor ar fi fost rupt. Ei au prezentat fotografiile cadavrului lui Igor Tomac efectuate la acel moment. Acestea reflectau prezența unor pete violacee sub ochiul stâng, pe nas, pe obrazul stâng și în jurul gurii, o pată gălbuie pe partea stângă a bărbiei, precum și o mică plagă liniară pe buza inferioară și o alta ușor rotunjită deasupra buzei superioare.

B. Investigația privind decesul lui Igor Tomac

14. În urma decesului fiului reclamantilor, poliția a efectuat un „control” nejudiciar pentru a elucida faptele.

15. Conform raportului unui ofițer de poliție din 2 martie 2010, Igor Tomac a fost găsit în acea zi, în jurul orei 21:30, strangulat de centura propriei sale haine de iarnă, la intrarea în subsolul cazărmii Academiei.

16. În aceeași zi, ofițerul respectiv a fotografiat locul faptei și cadavrul lui Igor Tomac. De asemenea, el a întocmit un raport de cercetare la fața locului, în care a menționat, *inter alia*, că pe cadavru erau vizibile două excoriații la nivelul articulației genunchiului stâng și alta pe gamba stângă, și că era prezentă o urmă de sânge uscat pe unul dintre pereții de lângă cadavru, precum și o pată de sânge pe pământ.

17. De asemenea, la 2 martie 2010 poliția a interogat nouă studenți, inclusiv pe I.M. și M.C. care descoperiseră cadavrul, precum și pe D.Cu., E.N., A.Sm., S.R., R.R., S.S. și S.G., care descrieseră circumstanțele în care îl întâlniseră pe Igor Tomac în timpul zilei sau în care îi văzuseră cadavrul. Majoritatea dintre ei au declarat că nu avuseseră niciun conflict cu fiul reclamanților. De asemenea, fiind interogat, M. a declarat că neînțelegerea sa cu Igor Tomac din 24 februarie 2010 fusese soluționată.

18. La o dată nespecificată, poliția a audiat reclamanții. Primul reclamant a menționat, în special, faptul că atunci când își văzuse fiul vitreg la 28 februarie 2010, el nu avea răni vizibile, însă a doua zi după deces, erau prezente leziuni pe fața sa.

19. Conform raportului expertizei medico-legale dispuse de către poliție la 2 martie 2010 și emis la 8 aprilie 2010, decesul s-ar fi produs în rezultatul asfixierii mecanice cauzate de strangulare. Expertul care a întocmit raportul remarcase excoriațiile de pe buzele lui Igor Tomac, de pe partea stângă a maxilarului, precum și de pe genunchiul și gamba stângă. El a indicat că leziunile respective ar fi fost calificate, la o persoană vie, ca fiind neînsemnate. În cele din urmă, el a precizat că nicio urmă de alcool, medicamente sau droguri nu fusese detectată în sângele fiului reclamanților.

20. Potrivit unui proces-verbal întocmit la 28 aprilie 2010, în telefonul victimei a fost descoperit un mesaj de rămas bun, expediat la 2 martie 2010 la ora 20:18 pe un număr înregistrat în agenda telefonică ca fiind al tatălui său vitreg.

21. La 29 aprilie 2010 poliția a expediat un raport la procuratură, cu propunerea de a refuza inițierea unei urmăriri penale în privința circumstanțelor decesului lui Igor Tomac.

22. Între timp, la 16 aprilie 2010 primul reclamant a solicitat Procurorului General să dispună inițierea procesului penal. De asemenea, el și-a exprimat dubiile cu privire la imparțialitatea polițiștilor care efectuase „controlul”.

23. La 5 mai 2010 primul adjunct al procurorului din Procuratura Centru a municipiului Chișinău a dispus efectuarea unui control suplimentar. El a declarat, în special, că era necesar să se stabilească circumstanțele în care fuseseră cauzate leziunile de pe fața și membrul inferior stâng al victimei, și să fie audiați din nou reclamanții, precum și prietenii lui Igor Tomac.

24. La 20 mai 2010 procuratura a audiat psihologul principal al Academiei, care a declarat că întrevederea personală cu Igor Tomac și analiza comportamentului său nu îi permisese să depisteze o tendință suicidală la el. Ea a anexat la declarațiile sale o evaluare psihologică nedată a fiului

reclamanților, concluzionând, de asemenea, că nu existase o tendință depresivă sau suicidală.

25. La 2 iunie 2010 primul reclamant a fost audiat de către un procuror. El a pus la îndoială, în special, autenticitatea mesajului de adio, deoarece modul în care acesta fusese scris nu era caracteristic fiului său vitreg. El a subliniat din nou faptul că nu văzuse nicio rană pe fața lui Igor Tomac la 28 februarie 2010, însă observase una în ziua următoare decesului său. El a presupus că fiul său vitreg fusese omorât.

26. Între 16 și 23 iunie 2010 procuratura a audiat cei doi studenți care descoperiseră cadavrul, I.M. și M.C., precum și alți șapte studenți care îl cunoșteau pe Igor Tomac, și anume D.Cu., A.V., S.G., V.C., N.B., A.S. și D.S. Ei nu observaseră și nici nu își amintiseră dacă fiul reclamanților avea vătămări în ziua tragediei. De asemenea, ei nu asistaseră la niciun conflict care să-l fi implicat pe Igor Tomac în acea zi. Niciunul dintre ei nu a putut explica motivele presupusei sinucideri.

27. Procuratura l-a audiat, de asemenea, pe ofițerul S., care a declarat că neînțelegerea din 24 februarie 2010 fusese rezolvată și că nu observase vătămări pe corpul fiului reclamanților în seara de 2 martie 2010.

28. Printr-o ordonanță din 26 iulie 2010, procurorul responsabil de caz a decis să nu inițieze urmărirea penală, deoarece că nu fusese stabilită componenta unei infracțiuni. El a menționat, în special, că circumstanțele stabilite nu îi permiteau să concluzioneze că Igor Tomac ar fi fost instigat sau determinat să se sinucidă. El a considerat, în continuare, că leziunile găsite pe fața lui puteau fi cauzate în timpul conflictului cu M.

29. La 20 august 2010 avocatul reclamanților a recepționat o copie a ordonanței respective. El a solicitat să i se prezinte o copie a materialelor din dosar, însă această solicitare a fost refuzată.

30. La 10 septembrie 2010 avocatul a contestat ordonanța din 26 iulie 2010 în fața procurorului ierarhic superior. El a considerat că investigația nu fusese eficientă.

31. Printr-o decizie din 17 septembrie 2010, procurorul ierarhic superior a considerat că ordonanța contestată era neîntemeiată. El a dispus efectuarea unor investigații suplimentare.

32. Printr-o ordonanță din 20 octombrie 2010, procurorul responsabil de caz a decis din nou să nu inițieze urmărirea penală, deoarece nu fusese stabilită componenta unei infracțiuni. Pentru a ajunge la concluzia respectivă, el i-a audiat din nou pe ofițerul S., pe M., S.G., V.C., D.S. și R.R. De asemenea, el a audiat alți treisprezece studenți incluși pe o listă de șaptesprezece tineri prezentată de către avocatul reclamanților, inclusiv pe M.R., M.C., A.Cu., A.Ca., V.Ce., A.Caz., V.E., V.T., S.I., N.B., A.M., D.N. și A.A. Procurorul a precizat că majoritatea persoanelor audiate nu au putut afirma cu certitudine dacă Igor Tomac avea leziuni pe față în ziua decesului. În cele din urmă, el a adăugat că din declarațiile colectate rezulta faptul că împrejurimile locului unde fusese găsit cadavrul fiului reclamanților erau

destul de frecventate și că un eventual conflict ar fi fost auzit în mod necesar de către trecători, ceea ce nu s-a întâmplat.

33. La 24 noiembrie 2010 procuratura a prezentat avocatului reclamanților o copie a acestei ordonanțe și l-a informat că el ar putea consulta dosarul cauzei la sediul procuraturii.

34. La 14 ianuarie 2011 avocatul a contestat ordonanța respectivă. El a desemnat, în special, patru prieteni ai lui Igor Tomac, care, potrivit lui, trebuiau să fie interogați. El a susținut, de asemenea, că leziunile găsite pe cadavrul fiului reclamanților sugerau că, anterior decesului său, asupra lui ar fi fost aplicată violența.

35. La 4 februarie 2011 procurorul ierarhic superior a acceptat plângerea și a solicitat efectuarea unor investigații suplimentare.

36. Ulterior, procurorul responsabil de caz a audiat trei dintre cei patru prieteni ai lui Igor Tomac, desemnați de către avocat. Unul dintre prieteni a declarat, în special, că îl văzuse pe fiul reclamanților cu o zi înainte de decesul său și că nu observase nicio rană pe fața acestuia. Toți trei au spus că văzuseră leziuni pe nasul, buzele și sub ochii lui Igor Tomac în ziua înmormântării lui.

37. Procurorul a interogat în continuare medicul legist care examinase corpul fiului reclamanților. Expertul a declarat următoarele: echimoza de pe partea stângă a feței lui Igor Tomac data cu 6-8 zile înainte de deces și fusese menționată în raportul de expertiză medico-legală din 25 februarie 2010; leziunea buzei inferioare ar fi putut fi cauzată în timpul convulsiilor agonice; cea de pe buza superioară – în timpul bărbieritului; și, în cele din urmă, petele de pe fața lui Igor Tomac vizibile în timpul înmormântării fuseseră cauzate de putrefacție și erau semne caracteristice care apar la 3-4 zile după deces.

38. Printr-o ordonanță din 4 aprilie 2011, procurorul responsabil de caz a decis încă o dată să nu inițieze urmărirea penală, deoarece probele acumulate nu indicau faptul că Igor Tomac fusese omorât sau instigat la sinucidere.

39. La 7 iulie 2011 judecătorul de instrucție de la Judecătoria Centru (Chișinău) a anulat ordonanța respectivă în baza recursului avocatului reclamanților. Judecătorul a menționat că, în conformitate cu prevederile Codului de procedură penală aplicabile în cauză, elementele obținute de către organele de investigație nu puteau fi considerate drept probe, deoarece nu fuseseră colectate în cadrul unei urmăriri penale. El a considerat, de asemenea, că lipsa unui proces penal îl privase pe primul reclamant de drepturile sale procedurale.

40. La 16 august 2011 procuratura a inițiat o urmărire penală pentru instigare la sinucidere.

41. În februarie 2012 organul de urmărire penală a audiat din nou patru studenți, și anume pe A.A., D.Cu., V.C. și S.S., care au declarat fie că nu văzuseră vreo leziune pe fața lui Igor Tomac înainte de decesul său, fie că nu observaseră vreo rană pe cadavrul său, fie că nu-l văzuseră pe fiul reclamanților implicat în conflicte. De asemenea, fiind interogat, M. a declarat că neînțelegerea dintre el și Igor Tomac din 24 februarie 2010 fusese

soluționată și că nu văzuse vreo leziune pe fața acestuia înainte de decesul său.

42. Într-un nou raport de expertiză medico-legală, dispus la 10 februarie 2012 și emis la 4 iunie 2012, expertul a reiterat concluziile stabilite în primul său raport (a se vedea paragraful 19 *supra*). El a adăugat că excoriațiile de pe față și de pe membrul inferior stâng ar fi putut fi cauzate de către însuși Igor Tomac.

43. La 5 iunie 2012 cel de-al doilea reclamant a fost recunoscut în calitate de succesori al părții vătămate.

44. Printr-o ordonanță din 29 iunie 2012, procurorul a clasat cauza penală. El a menționat probele colectate în urma inițierii urmăririi penale (paragrafele 41-42 *supra*), precum și răspunsurile prezentate de către medicul legist anterior pornirii urmăririi penale (paragraful 37 *supra*). El a constatat că nu exista nicio instigare la sinucidere și că decesul lui Igor Tomac nu survenise în rezultatul unor acțiuni violente împotriva sa. Această ordonanță era susceptibilă de recurs la procurorul ierarhic superior și, după caz, la judecătorul de instrucție.

45. Potrivit reclamanților, ei nu au fost informați despre clasarea cauzei.

ÎN DREPT

I. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 2 DIN CONVENȚIE

46. Reclamanții s-au plâns că investigarea de către autoritățile publice a circumstanțelor decesului fiului lor nu fusese eficientă. Ei au invocat Articolul 2 din Convenție, care prevede următoarele:

„1. Dreptul la viață al oricărei persoane este protejat de lege.”

A. Cu privire la admisibilitate

47. Constatând că plângerea nu este nici în mod vădit nefondată, nici inadmisibilă din oricare alte motive enumerate la Articolul 35 din Convenție, Curtea o declară admisibilă.

B. Cu privire la fond

48. Reclamanții susțin că autoritățile nu au întreprins toate măsurile de investigație posibile pentru a elucida circumstanțele decesului fiului lor. Ei afirmă că circumstanțele cauzei sugerează că fiul lor a fost supus violenței în ziua decesului său și se plâng că autoritățile nu au luat în considerare alte versiuni decât suicidul. De asemenea, ei subliniază că organele de investigație au inițiat urmărirea penală abia la 16 august 2011, după mai mult de un an și cinci luni de la decesul fiului lor. Ei evidențiază constatările judecătorului de instrucție, conform cărora probele colectate înainte de acea dată, *id est* în

afara urmăririi penale, nu puteau fi considerate drept probe valabile. În plus, ei susțin că nici ei, nici prietenii fiului lor nu au fost audiați în cadrul anchetei penale respective. De asemenea, ei se plâng că, după inițierea urmăririi penale, procuratura a audiat doar cinci martori și a obținut un raport de expertiză medico-legală, fără a mai efectua investigații suplimentare. În același timp, ei plâng de faptul că sângele găsit lângă cadavrul fiului lor nu a fost colectat și analizat. În cele din urmă, ei susțin că nu au participat în mod efectiv la investigația efectuată de către autorități.

49. Guvernul consideră că investigația a fost promptă și complexă. El susține că autoritățile au studiat toate ipotezele prezentate de către reclamanți, au reinițiat investigația de mai multe ori la cererea ultimilor, au colectat toate probele posibile, însă, de fiecare dată, au concluzionat în favoarea ipotezei de sinucidere.

50. Curtea constată că, în prezenta cauză, îi revine sarcina să analizeze dacă obligația procedurală prevăzută la Articolul 2 din Convenție a fost respectată de către autoritățile moldovenești. Ea va examina acest aspect în lumina principiilor generale reiterate în hotărârile *Mustafa Tunç și Fecire Tunç v. Turcia* ([MC], nr. 24014/05, §§ 169-182, 14 aprilie 2015) și *Armani Da Silva v. Regatul Unit* ([MC], nr. 5878/08, §§ 229-239, 30 martie 2016).

51. De asemenea, Curtea reamintește că, atunci când o persoană și-a pierdut viața sub controlul agenților statului în circumstanțe suspecte, autoritățile naționale competente trebuie să supună investigația unui control deosebit de strict (*Enoukidze și Guirgvliani v. Georgia*, nr. 25091/07, § 277, 26 aprilie 2011, și *Armani Da Silva*, pre-citată, § 234).

52. În acest sens, Curtea menționează că fiul reclamanților era student în cadrul unei instituții subordonate Ministerului Afacerilor Interne, locuia în cazarmă și era supus unui stil de viață similar, cel puțin într-o mare măsură, celui al persoanelor care își îndeplinesc serviciul militar obligatoriu (a se vedea, cu referire la controlul autorităților asupra recruților, *Beker v. Turcia*, nr. 27866/03, §§ 41-42, 24 martie 2009, și *Mosendz v. Ucraina*, nr. 52013/08, § 92, 17 ianuarie 2013). Prin urmare, Curtea observă că, la momentul desfășurării evenimentelor, la fel ca și recruții, fiul reclamanților se afla sub controlul exclusiv al autorităților statului. În plus, ea subliniază că acest element de fapt nu constituie obiectul niciunei controverse între părți.

53. Curtea notează că circumstanțele decesului lui Igor Tomac au fost suspecte, fapt ce nu a fost contestat. Într-adevăr, fiul reclamanților a fost găsit strangulat pe teritoriul Academiei de Poliție, iar ofițerul de poliție care examinase cadavrul la scurt timp după tragedie a constatat prezența unor răni pe corp, precum și urme de sânge în apropierea acestuia (paragraful 16 *supra*). Leziunile, în special la nivelul feței, au fost observate inclusiv de către expertul medico-legal (paragraful 19 *supra*). Curtea notează, de asemenea, că Igor Tomac a avut un conflict violent cu un alt student, M., cu o săptămână înainte de decesul său (paragraful 5 *supra*) și că primul reclamant susține că,

atunci când și-a văzut fiul vitreg cu două zile înainte de deces, el nu mai avea răni vizibile pe față.

54. Prin urmare, Curtea observă că, în prezenta cauză, circumstanțele decesului nu au fost stabilite într-o manieră suficient de clară, existând diverse ipoteze în acest sens, însă niciuna dintre ele lipsită în mod vădit de credibilitate la etapa inițială.

55. Astfel, rezultă că concluziile investigației oficiale trebuiau să se bazeze pe o analiză minuțioasă, obiectivă și imparțială a tuturor elementelor relevante, anume în scopul infirmării sau confirmării diverselor teorii existente. În acest sens, Curtea reiterează jurisprudența sa consecventă, conform căreia respingerea unei piste de investigații evidente compromite în mod decisiv capacitatea investigației de a stabili circumstanțele cazului și, după caz, identitatea persoanelor responsabile (*Kolevi v. Bulgaria*, nr. 1108/02, § 201, 5 noiembrie 2009, *Finogenov și alții v. Rusia*, nr. 18299/03 și 27311/03, § 272, CEDO 2011 (extrase), *Mustafa Tunç și Fecire Tunç*, pre-citată, § 175, și *Armani Da Silva*, pre-citată, § 234).

Cu toate acestea, din acest ultim motiv crucial, investigația privind decesul fiului reclamantilor a eșuat din următoarele motive.

56. Curtea constată de la bun început că, în prezenta cauză, mai multe elemente susțin afirmația reclamantilor, conform căreia rănilor suferite de către Igor Tomac în cadrul conflictului său cu M. la 24 februarie 2010 nu mai erau vizibile în ziua decesului său la 2 martie 2010. Acest fapt rezultă, în special, din declarațiile concordante ale primului reclamant (paragrafele 9, 18 și 25 *supra*), ale celorlalți studenți (paragrafele 26 și 32 *supra*) și ale unui prieten al lui Igor Tomac (paragraful 36 *supra*). Raportul psihologului care îl văzuse pe fiul reclamantilor în ziua decesului său susține, de asemenea, ipoteza respectivă, deoarece nici el nu menționează prezența rănilor.

57. Ulterior, Curtea relevă că au fost observate noi leziuni pe fața și pe piciorul stâng al lui Igor Tomac, după decesul lui. Acest fapt reiese, de asemenea, din mai multe elemente, și anume din raportul de cercetare a locului faptei, întocmit de către ofițerul de poliție (paragraful 16 *supra*), din raportul medico-legal (paragraful 19 *supra*), din declarațiile primului reclamant (paragrafele 12, 18 și 25 *supra*) și ale prietenilor lui Igor Tomac care au participat la înmormântare (paragraful 36 *supra*), precum și din fotografiile cadavrului efectuate de către reclamantii în timpul înmormântării (paragraful 13 *supra*). Curtea constată că aceste leziuni noi erau diferite de cele observate la 25 februarie 2010 în urma conflictului cu M. (paragraful 7 *supra*).

58. Curtea acordă o atenție deosebită faptului că un procuror ierarhic superior a considerat necesar să se stabilească originea rănilor găsite pe corpul lui Igor Tomac după decesul său (paragraful 23 *supra*).

59. Ea notează, de la început, că autoritățile de investigație nu au reușit să explice originea probabilă a rănilor de pe piciorul stâng al fiului reclamantilor.

60. Cu privire la rănilor de pe fața sa, Curtea remarcă faptul că procuratura a acceptat explicațiile medicului legist referitoare la acest subiect (paragraful 37 *supra*). Cu toate acestea, ea consideră că explicațiile respective nu sunt suficiente, din următoarele motive.

61. În primul rând, cu referire la leziunea de deasupra buzei superioare, Curtea consideră că este dificil să accepte faptul că ea ar fi putut fi cauzată de o lamă în timpul bărbieritului, în modul în care explică expertul. Cu toate acestea, din fotografiile prezentate de către reclamanti (paragraful 13 *supra*) este clar vizibil că rana în cauză avea o formă rotunjită. Curtea menționează că expertul nu a explicat în niciun fel modul în care o lamă de bărbierit liniară putea provoca o leziune de o asemenea formă.

62. Cu privire la rănilor de pe fața lui Igor Tomac, vizibile în timpul înmormântării, pe care expertul le-a considerat a fi pete de putrefacție care apar în general după 3-4 zile de la deces, Curtea notează că înmormântarea a avut loc la 5 martie 2010, în timpul zilei, probabil după mai puțin de șaptezeci și două de ore de la decesul care survenise la 2 martie 2010, în jurul orei 21:00. Ea observă că procuratura nu a verificat dacă intervalul de timp indicat de către expert era în concordanță cu elementele de fapt menționate anterior.

63. De asemenea, Curtea observă că explicațiile inițiale ale medicului legist vin ușor în contradicție cu concluziile aceluiași expert, formulate în cel de-al doilea raport de expertiză medico-legală prezentat în cadrul urmăririi penale, potrivit căruia Igor Tomac ar fi putut să-și provoace el însuși leziunile găsite în urma decesului său (paragraful 42 *supra*). În acest sens, ea reamintește că regimul național al expertizei medico-legale trebuie să fie însoțit de suficiente garanții, capabile să păstreze credibilitatea și eficacitatea sa, în special prin obligarea experților de a-și motiva opiniile (*Eugenia Lazăr v. România*, nr. 32146/05, § 85, 16 februarie 2010). Având în vedere considerentele de mai sus, Curtea consideră că, în prezenta cauză, opinia medicului legist nu a fost motivată suficient, iar din materialele cauzei nu reiese faptul că ar fi existat suficiente garanții în dreptul intern pentru a-l obliga să-și justifice în mod corespunzător opinia.

64. Curtea mai notează că autoritățile naționale nu au analizat urmele de sânge descoperite în apropierea corpului lui Igor Tomac. Ele nici nu au încercat să explice modul în care ar fi putut fi lăsate urmele respective. Cu toate acestea, în cazul unei sinucideri prin strangulare – care este concluzia la care au ajuns autoritățile cu privire la Igor Tomac – prezența urmelor de sânge ridică întrebări, cu atât mai mult dacă se află, la fel ca în prezenta cauză, pe un perete, și nu sub cadavru.

65. Prin urmare, Curtea concluzionează că autoritățile au favorizat de la bun început pista sinuciderii, fără a explora în mod suficient ipoteza plauzibilă de aplicare a violenței față de fiul reclamantilor în ziua decesului său. Această constatare este confirmată de faptul că autoritățile nu au cercetat prezența rănilor sau a urmelor de sânge la persoanele prezente pe teritoriul

Academiei în momentul tragicului eveniment, ceea ce nu a contribuit la capacitatea investigației de a stabili toate circumstanțele cauzei.

66. Curtea mai menționează că un judecător de instrucție a considerat că probele colectate în cadrul „controlului” efectuat de către autorități nu puteau fi utilizate, deoarece fuseseră obținute în afara unui proces penal propriu-zis (paragraful 39 *supra*). Curtea reiterează că a avut deja ocazia să constate că, în baza legislației moldovenești, nicio măsură de investigație nu putea fi efectuată înainte de inițierea oficială a unei urmăririi penale (*Guțu v. Moldova*, nr. 20289/02, § 61, 7 iunie 2007, și *Mătășaru și Savițchi v. Moldova*, nr. 38281/08, § 90, 2 noiembrie 2010). În prezenta cauză, ea constată că, refuzând de trei ori să inițieze în mod oficial o urmărire penală, procuratura a împiedicat cu bună știință utilizarea în instanță a probelor colectate. Astfel, rezultă că investigația nu poate fi considerată eficientă cel puțin până la 16 august 2011, data la care a fost inițiată în mod oficial urmărirea penală (*Mătășaru și Savițchi*, pre-citată, § 90). De asemenea, Curtea consideră că tardivitatea de peste un an și cinci luni pe care a admis-o procuratura până la inițierea urmăririi penale este incompatibilă cu obligațiile procedurale care rezultă din Articolul 2 din Convenție (*ibidem* și cauzele pre-citate în acesta).

67. Curtea constată, în cele din urmă, că, chiar și în urma inițierii urmăririi penale, procuratura nu a corectat deficiențele enumerate mai sus (paragrafele 59-65 *supra*). Într-adevăr, aceasta din urmă a audiat din nou doar cinci studenți și a dispus o a doua expertiză medico-legală, ale cărei concluzii au fost similare cu cele din prima expertiză. În final, procuratura a ajuns la aceleași concluzii ca și cele expuse în ordonanțele emise în afara urmăririi penale, fără a efectua investigații mai complexe.

68. Curtea nu trebuie să tindă să remedieze neajunsurile observate anterior, încercând să speculeze în privința rezultatului pe care l-ar fi putut avea procedura respectivă în cazul în care întrebările de fapt și/sau științifice referitoare la alegația rezonabilă privind încălcarea intenționată a dreptului la viață ar fi fost luate în considerare și apreciate în modul corespunzător. În acest context, este important de subliniat faptul că, în cele din urmă, nicio autoritate nu a întreprins toate mijloacele necesare pentru a elucida toate circumstanțele cauzei, iar decesul lui Igor Tomac rămâne a fi suspect până în prezent.

69. În final, cu referire la participarea reclamantilor în cadrul investigației, Curtea menționează că ultimii au pretins că nu recepționaseră ordonanța privind clasarea cauzei din 29 iunie 2012. Ea relevă că nu reiese din materialele dosarului național, a cărui copie a fost prezentată de către Guvern, că părțile interesate ar fi fost informate despre clasarea cauzei respective. De asemenea, ea observă că Guvernul nu a contestat această alegație a reclamantilor. Astfel, Curtea este gata să admită că reclamantii nu au fost informați cu privire la ordonanța de clasare a cauzei din 29 iunie 2012 și că, prin urmare, au fost privați de posibilitatea de a o contesta în mod eficient (a se vedea, pentru exemple de încălcare a Articolului 2 din Convenție din cauza

neparticipării rudelor la investigație, *Anuk și alții v. Turcia*, nr. 63758/00, §§ 77-78, 5 iunie 2007, și *Kolobychko v. Republica Moldova, Rusia și Ucraina*, nr. 36724/10, §§ 46-50, 18 septembrie 2018).

70. În concluzie, Curtea constată că investigația efectuată de către autoritățile naționale cu privire la decesul lui Igor Tomac nu a fost eficientă, deoarece nu a fost nici minuțioasă, nici accesibilă reclamanților.

71. Astfel, a existat o încălcare a Articolului 2 din Convenție sub aspect procedural.

II. PRETINSA ÎNCĂLCARE A ARTICOLULUI 3 DIN CONVENȚIE

72. Bazându-se pe Articolul 3 din Convenție, reclamanții s-au plâns în continuare că atitudinea – în viziunea lor, neglijentă și iresponsabilă – a autorităților naționale în cadrul desfășurării investigației cu privire la circumstanțele decesului fiului lor le-ar fi cauzat multă suferință.

73. Curtea consideră că, în prezenta cauză, nu există elemente speciale care ar putea conferi suferințelor reclamanților o dimensiune și un caracter distinct de suferința emoțională care ar putea fi considerată ca fiind cauzată în mod inevitabil rudelor victimei unei încălcări grave a drepturilor omului (a se compara cu *Saribekyan și Balyan v. Azerbaijan*, nr. 35746/11, §§ 90-91, 30 ianuarie 2020; și a se vedea, în mod general, *Nicolae Virgiliu Tănase v. România* [MC], nr. 41720/13, §§ 227-229, 25 iunie 2019). Prin urmare, deși este conștientă de faptul că decesul fiului lor le-a provocat suferințe profunde reclamanților, Curtea consideră că plângerea în baza Articolului 3 din Convenție trebuie respinsă ca fiind inadmisibilă, în conformitate cu Articolul 35 §§ 3 a) și 4 din Convenție.

III. APLICAREA ARTICOLULUI 41 DIN CONVENȚIE

74. Articolul 41 din Convenție prevede:

„Dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenției sau a Protocoalelor sale și dacă dreptul intern al înaltei părți contractante nu permite decât o înlăturare incompletă a consecințelor acestei încălcări, Curtea acordă părții lezate, dacă este cazul, o reparație echitabilă.”

A. Prejudiciul

75. Reclamanții au solicitat 65000 de euro (EUR) pentru prejudiciul moral pe care pretind că l-au suferit.

76. Guvernul a considerat această sumă excesivă.

77. Curtea consideră că reclamanții au suferit un anumit prejudiciu în rezultatul încălcării constatate *supra*. Pronunțându-se în echitate, Curtea le acordă reclamanților în comun 12000 EUR pentru prejudiciul moral, plus orice taxă care poate fi percepută la această sumă.

B. Costuri și cheltuieli

78. Reclamanții au pretins 500 EUR pentru costurile și cheltuielile suportate în cadrul procedurilor în fața instanțelor naționale și 3270 EUR pentru cele suportate în cadrul procedurii din fața Curții. Suma de 3270 EUR corespunde onorariului reprezentantului lor pentru șaiszeci și trei de ore de muncă la o rată de 50 de euro per oră, precum și 120 de euro pentru costurile poștale și de deplasare. Ei au prezentat o copie a facturilor emise de către reprezentantul lor, precum și o fișă de pontaj detaliată. Ei, însă, nu au prezentat acte justificative pentru cheltuielile poștale și de deplasare, a căror rambursare a fost solicitată.

79. Guvernul a pledat pentru respingerea acestor pretenții, ca fiind nerezonabile și neîntemeiate.

80. Potrivit jurisprudenței Curții, un reclamant are dreptul la rambursarea costurilor și a cheltuielilor numai în măsura în care s-a dovedit că acestea au fost suportate în mod real și necesare, și se încadrează într-un quantum rezonabil. În prezenta cauză, ținând cont de documentele aflate în posesia sa și de criteriile enunțate mai sus, Curtea consideră rezonabil să acorde reclamanților în comun 3500 EUR pentru toate costurile suportate, plus orice taxă care poate fi percepută la suma respectivă.

C. Dobânda de întârziere

81. Curtea consideră oportun ca rata dobânzii de întârziere să se bazeze pe rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de către Banca Centrală Europeană, majorată cu trei puncte procentuale.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. *Declară* admisibilă plângerea în baza Articolului 2 din Convenție sub aspectul său procedural și inadmisibilă plângerea în baza Articolului 3 din Convenție;
2. *Hotărăște* că a avut loc o încălcare a Articolului 2 din Convenție sub aspectul său procedural;
3. *Hotărăște*
 - a) că Statul reclamat trebuie să plătească reclamanților în comun, în termen de trei luni de la data devenirii definitive a hotărârii în conformitate cu Articolul 44 § 2 din Convenție, următoarele sume, care trebuie convertite în moneda Statului reclamat la rata aplicabilă la data transferului:
 - i. 12000 EUR (douăsprezece mii de euro), plus orice taxă care poate fi percepută la această sumă, pentru prejudiciul moral;

HOTĂRÂREA TOMAC v. REPUBLICA MOLDOVA

- ii. 3500 EUR (trei mii cinci sute de euro), plus orice taxă care poate fi percepută reclamanților, pentru costuri și cheltuieli;
- b) că, la expirarea perioadei menționate și până la data executării hotărârii, va fi achitată o dobândă adițional sumelor de mai sus, la o rată egală cu rata dobânzii facilității de împrumut marginal practică de către Banca Centrală Europeană, aplicabilă pe parcursul acestei perioade și majorată cu trei puncte procentuale;

4. *Respinge* restul pretenției cu privire la satisfacția echitabilă.

Redactată în limba franceză și notificată în scris la 16 martie 2021, în conformitate cu Articolul 77 §§ 2 și 3 din Regulamentul Curții.

Hasan Bakırcı
Grefier adjunct

Jon Fridrik Kjølbro
Președinte